

A' RÓMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG
NEK KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

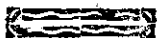
Indult BÉTSBÖL Szombaton 14. Novemberben 1789.

Külső-országi Tudósítások.

Prusseh-országban Frauenbergben, ezen hón. 5-dikén, életének pedig 48-dik eszendejében meghalozék R. Sz. B.-béli Hertzeg Svartzenberg. Ezen meghalálazott példás jó szivü Hertzeg halálát közönségesen sajnálják. A' közelebb múlt Pruszszus háboruban egy akkori Stráfametter — most fő Hadnagy Boér Ur ezen Hertzegnek egy bizonyos Uradalmát egynéhány Húzárokkal megmentvén attól, hogy a' Pruszszus katonák fel-nem prédálhatak, ezen nevezett Tiszt Urat sokszor sok arannyokkal

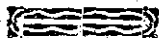
Y y y y

szokta

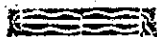

szokta vala azután-is meg-ajándékozni, és a' Húszárokat örökké nagyra betsülte.

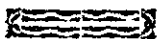
Katholicum Belgium. — Már azt, az ez-előtt költ Levelekből értettük, 's tudjuk, hogy minekutánna a' F. Tsászári fegyveres sereg a' pártot ütött és fegyveres seregre gyült Brabántziaiakat *Hafselből* el-kergették, a' Hollándiai földön kerestek a' magok tzéljoknak menedék helyet, és *Brédába* költöztenek; itt magokat a' külömbb külömbb Seregek edgyesítették, a' honnan, hogy a' magok előre elnézett tzéljokat hamarább el-érhessék, egynéhány helyen, és egynéhány seregben Okt. 24-dikén bé-ütéseket tettek Brábántziába; sok helyeket el-foglaltanak és *Lilló Várát*-is meg-vették és meg-szállották; de a' mint a' Bétsi Udvari Német Tudósításból érjük, ezt megint csak hamar el-hagyták, és más munkához kezdettének. Hogy ezen zenebonás Hazafiak lármájának annál hamarább véget vesse- nek, már most a' F. Tsászári hadi-sereg itten minden-felől gyűlnek-öszve, hogy ezen zenebonás seregre rá-ülsenek és ezeket el-széleszszék; mely tzél- nak meg-előzésére az itten lévő *Komendérazó* Generál Gróf *Dalton* a' maga neve alatt következő Tudósítást botsátott-ki, és tétetett közönségessé: — „Minthogy sok faluk és Helységek a' pártütésnek záfzlóját már ki-függesztették, és ezeknek lakosai nem csak fegyverben találatnak, hanem már a' hadi-népre tüzeltenek-is — nekünk pedig kötelel- ségünkben áll, hogy a' Rebelliseket Pártütöket a' magok törvényes Uraknak Fejedelmeknek tartazó hű- ségre és engedelmessegre vizsgál-térítsük, és végre ennek

annék végben vitelére fegyveres erőszakkal-is éljünk; tehát adjuk minden embernek tudtára, hogy noha mi ember vért ontani utáljuk, nevezetesen azon ártatlanakét, kik a' bünösök között elegendesleg találtnak; de még-is azt már most el-nem kerülhetvén, mindazokat a' falukat és Helységeket tüzzel borítjuk-el, valamelyek a' Pártütésnek zászlóit ki-függesztették vagy függesztik, vagy pedig a' Lakosok olly tzéllal fegyverben találtnak, hogy a' mi hatalmunk alatt lévő F. Tsászári népnek ellent álljanak. Brüsfszel 26-dik Oktob. 1789. Gróf Dalton. „Ebből, ha többet nem irunk is, egy okos Olvasó gondolhatja, hogy légyenek itt a' környülállások. Némellyek azt akarják hinni, hogy ezen Pártot-ütöttek Gen. Srödernek 9 ágyujit el-vették volna, és katonái közzül is 90 egynéhányot le-vágtanak volna; melyre nézve már most a' Tseh-országban lévő *Eszterházi* Húlszár Serge induló-félben volna ide Generál *Lilien* alatt, más Sergekkel edgyütt; A' következő idő fog erről bizonyost szollani igazé vagy nem. — „Éppen azon időben, midőn ezen büntetésre méltó, Rébelliseknek bé-ütésekről a' hír *Brüsfszelbe* érkezett, az esett tudunkra, hogy a' *Menkheli* fő Püspök, kinek már ez előtt nyilvánságos parantsalatja vala, hogy ezen Városban maradjon, alattomban meg-szökött; melyre nézve az itt tellyes hatalommal lévő Minister Gróf *Trautmansdorf* Okt. 28-dikán következő irást botsáttá utánna: — „*Kárdinális Uram!* „En küldöm ezen írásomat a' kegyelmed lakó-helyébe, és által-adatom a' kegyelmed embereinek, kik előtt a' kegyel-

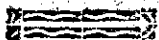

med mostani hól léte bizonyosan nem titok, és kezéhez is fogják szolgáltatni. Kegyelmed a' maga már régtől fogva nem csak ki-mutatott, hanem attól meg-nem szünt Fejedelméhez-való engedelmességének pohara már színyártig tölt, és ezen elszaladása, melyet kegyelmed éppen akkor tselekedett, midőn egy nagy-fokoságú zenebonás Pártütők, kik a' Hollandiai Közönséges-társaság' földjén öfvegyültenek, bé-ütéleket tettek, és a' magok fő hatalmú Urak ő Felsője ellen egy közönséges pártütő fel-állást akarnak véghez vinni — ezzel nyilván-ságosan meg-mutatta, hogy kegyelmed azt tselekedni nem akarja, a' mit a' maga fő Papi-hivataláhozna-magával, hogy ezen zenebonának ellentállana és azt semmivé tenné. „A' Kegyelmed egézi-maga-viselelése elegendő módon meg-bizonyítja, hogy kegyelmed a' nyughatatlan népnek első feje, és hogy zenebona kegyelmedtől származik. „Ezen-környülállásokban, és azon Itélő-székig, mely előtt kegyelmed is el-múlhatatlanul bizonyosan meg-jelenendő, hogy az érdemlett büntetést el-vége, tudtára adom kegyelmednek az ő Felsője nevében azon parantsolatot, hogy a' Szt. *István Rendének* Nagy Keresztes-tzimerét; és azt a' *Decretumát*, mely által ő Felsőjének titkos Tanátsósává tétetett, minckutána magát ezen tisztelésekre méltatlonná tette, visszaküldeni el-ne-mulassa. En meg-tiltom Kegyelmednek az ő Felsője nevében, a' máj naptól fogva, lezen Királyi tzimereket viselni, és hogy aká, mely alkalmatossággal is valahol magát Ts. Királyi titkos Tanátsosnak nevezte-hesse; mivel Kegyel-

med ezen szempillantástól a' *Szerzet Rendének* Lisztájából, és a' F. Ts. K. titkos Tanácsfok forrásból ki-vagyvn töröltetve. Vagyok s. t. "....."

Spanyol ország. — „Ezen Országban most minden-felett való tsendesség, nyugodalom és közönséges bődögság láttatik uralkodni; noha némely hamison költ Német Levelekben azt olvashatjuk vala, hogy itten is, a' Frantzia-orzági zenebonához hasonló zenebona uralkodván, a' *Nagy Inkvizitornak*, a' *Szévíllai* és *Borcellonai* fő Püspököknek a' zenebonás nép fejeket vette vólna; mely meg-tzáfolás nélkül izükölkedő hazugság. Itt hát tsendes nyugodalom vágyon, nem tsak; hanem tellyes reménység-is, hogy Spanyol-ország, noha, a' Nemzet' természete-szerint tsendes méltosággal lépik, minden órán fel-emeli a' maga fejét. A' múlt hónap 15-ö napján bé-kellették az első Minisernek adni a' Királyhoz az ő egész Spanyol-orzágrol való elő-látásait és képzelődéseit. — A' Király az Amerikai zenebonától illetetvén, a' maga hatalma alatt lévő Amerikában egy 100-ezer főből álló hadi-ferget akar fel-állítani. A' fellyebb vólt Tengeri-háború alkalmatossággával szabad Társasággá lett Amerikaiak már külömbb külömbb-féle mozgásokat tettek, hogy a' Spanyol hatalom alatt lévő Amerikát is a' magok szabad Társaságokhoz káptsolhassák — és sok Tengeri Hatalmoságoknak nagy Politicájok lap-pong itt. — „Az *Uj-Mexikoból* jött Levelek atrol tudósítanak bennünköt, hogy a' Napkeleti Amerikabéliek egész bődögságokat abban helyhez-tetik, és minden igyekezteket arra vetették, hogy

a' más része - is Amérikanak, a' *Panamától* fogva egészen a' *Miszszissippi* vizig egy Nemzet és Tárfaság lehetne. De nem-is vólna ez rofisz kívánság; mert így a' napkeleti Amériakaiak az egész föld gollyóbifán leg-boldogabbak lennének ez által. A' Kereskedés, Gazdagság, ezüst, arany 's más természet ajándékai ezen Tárfaságot leg-méltóságosobbá tennék, mely minden Europaiakat tsak nem tölle függökké szülne. — A' fellyebb említett Ministernek a' Királyhoz bé-adott Listája-szerint, kapot Spanyolország a' *Kanária-szigetekkel*, *Majorka*, *Mező-város* *Minorca*, *Orán* és *Zentával* 21-ezer 421 Városokat, fokot és falukat; 112 Püspökséget; 2122 Barát; és 1130 Apátza Klástramokat; 316 Collégiumokat; 2010 Ispotájokat; 69-ezer 870 Barátot és 35-ezer 491 Apátzát; 8 milliom 250-ezer 648 Lakafokat, kik *Communiora* alkalmazok; 2 milliom 2452 approb gyerekeket. Ezek-szerint a' kézi-mesterségek és katonaságra nézve egy jó rendelést akar itten fel-állítani. — Az ujj Familiai Környülállás Spanyolország és Portugallia között, ezen Birodalomnak minél hamarabb lehető nagyobbulására nagy reménységet nyújtott. A' *Brafilliai* Hertzeg, Portugalliának egyedül lévő örököse, a' Doktoroknak itéletek-szerint, mag nélkül való lészzen. Ennek halálával egész Portugallia minden Afrikában és Ostindiában lévő örökségeivel Spanyolországra fog szállani. Ekkor leszsz Spanyolország valami!! de hátha ezt szaglották meg némellyek, hogy a' zenebona Amérikában-is megindúlt, és ugyan azon közönséges tárfaságban, melynek nyakát az Anglus járom alól ki-húzni, a'

Spanyol Udvar segitette. A' Tengereken túl-is harapozott már e'-szerint a' zenebona.

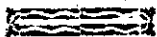
Breszlauól az iratik; „Az Auszriai fegyvernek a Törökökön Móldovában 's másut tett gyözedelme nékünk annál nagyobb örömiünkre szolgál, mint hogy ezen gyözedelemnek nagyobb része Német-or-szági Hertzeg alatt ment légyen olly szerentsésen végbe. Minthogy F. Ts. Királyi Feldmarfal Szak-szoniai H. Kóburg a' Breszlauí Komendérazóval H. Kóburgal Unaka gyermek, ezen ldegen hatalam alatt lévö Hertzeg, itt-is a' Martinestinél esett gyözedelemnek pompás gyözedelmi innepet tartott, a' maga Regementjét parádéba álitotta-ki, és 3 Sálvét lövetett. Az ezen Hertzegi-házból uralkadó Szak-szoniai Hertzeg Kóburg-is, a' mi vitéz Feldmarfalunknak testvére, ezen Familia betsületére szolgáló gyözedelmi szerentsén ugy meg-örvendett, hogy a' maga testvérjének F. Tsászári Feldmarfal H. Kóburgnak jární szokott esztendei fizezésén kívül legottan 30-ezer farint esztendei (tzulagat) tóldalékat rendelt. — A' Pruszsziai, Koloniai, és a' B. Palatinátufi Sergek, mellyek arra rendeltettek, hogy Lütikhben a' tsendefséget és rendet megint helyre állítsák 10-ezer fejekből állanak. — Párisban tsak ugy vagyon most-is a' dolog, a' mint lehet. Nints kenyér! korrog a' Frantzia gyomor!

Ha-

(*) Az uralkadó Hertzegi Familiákból tsak egy uralkodik, ha több testvérek vagynak, azokat esztendönként bizonyos Summával fizeti. Illyen a' mi Feldmarfal H. Kóburgunk-is

„*Uraim !!* (Igy szollította meg *Laudon* a' maga kedves Tisztjeit Okt. 21-dikén; midőn ezeknek gyűlésekben közből állana (Én már most mingyárt haza mehették Bétsbe, de még nints mindennek vége, a' mit el-végezni magamban előre fel-tette :: ; mi még 2 hétig szorgalmasan folytassuk a' dolgot; mert ki tudja láthatom é én többé Török Uramékat, és vallyon alkalmos léfzek-e a' 3-dik ez-tendőbéli Taborozásra vagy Tem? és ha az Isten az én életemet tovább nyújtja-is; ki tudja, hová küld engemet a' mi kegyelmes *Monárkhánk*; mert nagy személyek vagynak, kik a' mi, és frigyésünk szerentsés lépéseit irigylik. — A' mondatik, hogy *Laudon* a' Belgrádi Basának egy bizonyság Levelet adott, hogy ő a' várat mind addig, mig lehetett, mint egy vitéz úgy őltalmozta légyen. — Nov. 15-dikére a' *Bádenden* (ez egy feredő hely Bétshez nem meszfe) a' *Laudon* számára ki-készítették a' szállásul szolgáló szobák, Bétsben pedig majd minden lovak és kotsik el-vagynak előre foglalva, hogy ezen öreg vitéz Vezért meg-tiszteljék; azonban minthogy úgy vették észre, 's a' tudva lévő Vezérnek természetéből is úgy itélnék fokón, hogy Bétsset el-fogja kerülni, arra-is némely Hertzegek előre való rendelést mondotnak tetteknek lenni, hogy mig lefessék, és úttyában el-fogván Bétsbe hozzák-bé. — A' mondatik ezen Vezérek vezériről, hogy lóra nem ül, addig örökké nyavallyás, de mihelyt lóra ülhet, azonnal egészséges. Minthogy a' múlt télen Bétsben szüntelen betegeskedett, fokón tartanak, hogy haza jövén, nehogy a' fok nyughatat)

tátlanság után efendő nyugodalom egy káros és szomorú végső nyugodalmat okozzan.

Huzánkbéli elegendes hadi 's más-féle Tudósítások.

Az ugyan azon egy nyelven beszéllő 's meg-edgyező *Karlstadt*, *Glinai* és más Horváth-orfzági határ-szélekről Oktob. 31-dikén, és Nov. 1. napján költ Levelek azt erősítik, hogy a' Boszniai ellenséges seregek, a' *Skutari* Basának meg-érkezésével és már éppen a' szélekig elé is mozdult segítő Seregével igen nagy erőt kapván magoknak, a' mi *Kordonunkot* minden-felől nagy erővel kezdték háborgatni, hogy bé-ülsenek; a' honnan a' mi Vezéreinknek tellyes szorgalmatosságok az, hogy ezeknek ellent álhassanak, és az ellenséget a' maga tzéljában akadállyoztassák. Ezt eddig a' Közönséges Levelek-szerint írok; de a' tegnap előtt késő este Bétsbe érkezett Stafétáról közönséges a' vélekedés, hogy azt a' szomorú hirt hozta volna a' Horváth-orfzági szélekről, hogy itt a' dühös ellenségnek egy nagy sokosága a' napokban bé-rontván, minekutánna Kapitány *Kreshovits* Urat egész Kompániájával edgyütt maga dühösségének fel-áldozta volna; né mely széleken lévő helyeket és épületeket fel-égetvén, ki-rabolván, ne-hogy a' *Laudon* Tábora háttak-megé kerüljön, megint visszsa-tértenek volna. Következendő Levelünkben reméljük ezen történetnek bővebb le-írsát.

Szedenből Oktob. 30-dikán az iratik: „A' mi Seregeinknek olly vitéz és szerentséb, már tudva lé-

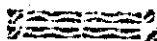

vő, tsatázásaiknak a' leve következése, hogy nem csak az Erdélyi széleknek hafszára semmi ellenség nyomdokat nem találhatunk, hanem arról is bizonyosok vagyunk, hogy az ellenséges sereg, a' magok földjeken, méljen bé-költöztenek légyen előlünk. Azonban, a' mi Sergeinknek Oláh-országba lett bé-költözések nem igaz.

Bánát. Orsovának meg-vételét már némely Bétsben szárnyáló Német Levelekben minden környül-állásaival edgyütt lehet olvasni, melyről ezen Levelek-szerint az iratik, hogy 8 egész napokig tüzeltetvén *Laudon*, a' 9-dikén magokat Kapitulatioval feladták volna; de ezen tudósítással is a' következő alkalmatosságra várakozzunk: mert még eddig az *Allion* hegyén lévő Táborból az Okt. 29-dikén költ tudósítás-szerint csak ennyi bizonyos hirtel szolgálhatunk: „A' Battériák, ágyuzó-állások készek, az ágyuk ki-vagynak szegezve, és *Ujj-Orsovának* agyon-lövésére minden szükséges készülétek meg-vagynak téve; de addig kemény parantsolat vagon, hogy csak egy lövést is tenni meg-ne próbálják, míg *Feldmarfal Laudon Ferentz* fő Hertzeggel ide meg-nem érkezik; kiknek meg-érkezések még Okt. 31-kére határoztatik. — Az *Orsovai* benn lévő őltalom azt a' feletet adta vala, a' mi felkérésünkre, hogy ők a' magok Törvények-szerint a' Várat mind addig fogják őltalmazni, valamig csak lehet; azonban az ő veszedelmekre tzélazó minden készüléteinket tsendesfen, minden akadályoztatás nélkül, nézték. Az *Orsozában* lévő Törökök tudják és szemeikkel látják, hogy egy bátorságos órájok

jok nintsen már a' Várban, ajtajok előtt a' halállal fenyegetődző veszedelem; még-is fegyverben gyakarolják magokat ló-háton, Török-musikálnak és vigan vagynak — fő-képpen úgy járnak szerte-széllyel a' Várban, mintha reájok sem tartoznék ezen veszedelmes készület.

Zilah 30. Okt. — Kedves Barárom! Nézd ez előtt 3-mad nappal mi történék nálunk!! Zilahon *Kraszna* uttán egy bizonyos Gazdának Tselédjei ki-mennek a' Szöllőbe, csak maga marad othon a' Gazda, 's ez-is dél-után ki akarván indulni, elébb ki-fordúl a' Házból férre dolgára, 's onnan visszajövet bé-rántya Háza ajtaját, 's bé-zárja jól; el-indúl 's el-is mégyen tselédjeihez. A' Gazd afszony estve-felé haza indul Vatsara készíteni, 's mikor már az Ablak alatt jár, hallya hogy szörnyü tsörömpölés 's futkosás van a' Házba, az ajtó pedig bé van zárva, az ablakra mégyen, 's azt-is zárva találja, 's a' mint félelmes szemekkel bé-tekint, egy jó forma kövér Kant meg-lát, 's gondolkozóba esik, hogy ez egyébütt bé-nem mehetett, hanem vagy a' Kültsjukon, vagy pedig a' Kürtön, és így vagy Bolzor-kány, vagy pedig valóságos Kan ördög. Szalad a' szomszédokhoz 's hívja segítségre, 's úgy találják a' dolgot ezek-is, 's komendállják az Afszonynak, hogy haza várván Urát mennyenek a' Biróhoz, 's kérjenek segítséget, 's úgy-is tselekedének. A' Biró ki-rendel mingyárt két Senátor Urakat, Csákányosokkal 's város szolgáival, és más Adfifentiával, olly rendeléssel, hogy úgy találván a' dolgot, a' mint referáltatott, a' Kan-ördögöt Hárs-kö-

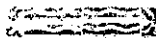
telekkel kötözzék meg, 's fülinél farkánál fogva vigyék árestomba. A' ki-küldetett két Senátor Urak, éppen úgy találják a' fel-adást a' mint vólt, 's nagy ügygyel, bajjal meg-kötözik a' Kan ördögöt, kísértetik a' Biróhoz. A' Biró kezd végire járni; hogy vallyon kinek lehet olyan forma Kan fertésse, meg tudják, hogy egy öreg Afzszonynak, a' ki külömben-is Boszorkányságáról gyanusnak tartatott. Annyival-is inkább oda a' szegény Kan, meg-kötözik ujjolag hét erős Hárs-kötelekkel, 's mellé állítván két Csákányost vallattatni kezdik; hogy mi-soda Lélek, 's vagy 25-töt jól bé-fütyölnek néki; ez szegény csak rőfögéssel felelt a' maga anyai-nyelvén, melyből még a' hozzá hasonló természetűek-is könnyen meg érthették volna, hogy ő csak az a' minék láttyák, az az: egy valóságos Kan-díszó, a' mely addig mig a' Gazda férre dolgára járt bé-talált méhni a' Házba 's oda zárták. De nem hívének szegénynek, halálra condemnálák, még pedig elsőben úgy, hogy Húsát a' Kutyáknak hányják, de semmi kézzel fogható ördögség ki nem sülvén ellene, utóljára *qualificálták a' Sententiát* és ki-méreték a' Székbe, és így már egy Kan-ördöggel kevessebb van Pokolba, bezzeg ha így meg-ehettyük edgyenként; vége Pokolnak! mert még ebben a' Világban való Poklok meg-emésztk a' benne lakóit. Van valahól emlékezet a' Szt. Irásban, hogy a' *Geórgenésfusok'* dísznóiba belé-bujtak vólt az ördögök, de az-ólta sem történt több ilyen, csak éppen ez az egy *Casus*,

Mit gondol kedves Barátom Uram

az ilyen Városról, a' melynek ilyen előjárói vagy-
nak, milyen lehet a' köz népe? Mit nem tsinál
még ma-is ilyen világos Században a' meg-gyöke-
rezett vagy rozsz vélekedés, a' rozsz tanítás, és
nevelés? Olyan Hájog ez az ilyen vakoknak sze-
mén, süthet itt a' nap 12 órakor, de 13 kor fints
még-virradva ezekre nézve.

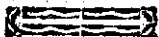
Olvasó Kabinét, Lese Kabinet.

Mint hogy azokat a' fok-féle 's különböző ma-
tériákra tartozó Könyveket, mellyek minden hónap-
ban szaporodnak, minden különös személynek meg-
szerezni lehetetlen: a' végre gondoltattak ki ezek
az Olvasó Kabinétek, melyek Felső-országokon tsak
nem minden Városokban találhatnak. A' ki illet
állit-fel valamely Városban, igyekezik az abban bé
szerezni minden-féle ujj Könyveket, mellyek a' kü-
lönböző ízesű embereknek gyönyörűséges mulatsá-
got szerezhetnek. A' nyomtatásban ki-adott, lai-
stromokból ki ki láthatja, mellyik Könyv neki va-
ló, 's ki-hozza onnan olvasni, 's fizet tőlle egy
krt. napjában. Ez az olvasni szeretőknek nagy ölz-
tön, 's azonban az Olvasó Kabinét' Birtokosa is
ki-keresi lalsanként Könyveinek árrokat. Nem ré-
giben Györben Müller Feretnz Könyv-kötő Ur álli-
tott-fel ilyen Olvasó Kabinétet, mellyben tsak ed-
dig-is bé-szedett más fél-százból álló ujj Magyar
Könyveket, mellyeket a' szomszéd falukba-is ki-
hordanak az olvasni szeretők, egy krt. fizetvén egy
Könyvtől minden napra. — Itt Komáromban-is most
szándékozik egy érdemes Hazafi hasonlót állítani. —

Annyival nagyobb szükségünk volna nékünk az ilyekre, hogy mi Magyarok nagy részént csak úgy bánunk a' Könyvekkel, mint az Ujság' Levelekkel, t. i. által olvassuk, 's azután haza küldjük. — Ha valamely ujj Magyar Könyv kerül valamely Helységbe, van annak kínja; mert azt szüntelen házról házra hordják olvasni, míg ugyan ki-nem túrólodik a' háta. — Bár csak Hazánknak minden nagyobb Városában valamely tehetős és érdemes Hazafi, Kalmár vagy Könyv-kötő, ilyen Olvasó Kabinétet állítaná fel. Hiszen ha eleinten kevés Olvasókat találna, úgy a' Könyvekben semmi mocsok nem esvén, azokat el-adhatná, 's úgy-is nem vallana kárt. — Nem kellene öszve-dugott kezekkel várniuk, hogy az efféléket mindenütt csak az idegenek tsinálják; hanem magunknak kellene iparkodniuk, 's az ilyen Kabinétekba bé szedett Magyar Könyvekkel Nemzetünket az olvasásra isalogatniuk. — Senki sem hiáné-el a' ki nem látta, mely sok szép Magyar Könyvek jöttek már világosságra. — Esmerek én egy nagy lelkű 's minden Virtusokkal ékeskedő Dámát, nints köztünk drága személye, de szíve velünk van; ennek a' nagy lelkű Grófnénak Könyv tárja többekből áll 937 Magyar Íróknál. — Vajha minden Grófnéink 's Báronéink e' szép példát követnék!!

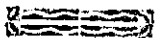
— Ezt a' tikkelyt a' *Komáromi* tudós *Mindenes Gyűjteményből* iktattuk ide. — Hízkeladni nem mehersege a' *Kurirnak*, sőt gyamarból gyűlölt ellensége; de a' ki ama gyermekek számára írt híres *Hísfiai Héti-leveleket* olvasta, — a' *Komáromi* tudoss

doss *Gyűjteményt*-is olvassa, az irigység ellen is kén-
telen azt meg-vallani, hogy a' mi kedves Nemze-
tünkre nézve sokkal hasznosabb ez, mint amoz, és
betsületemre fogodom, hogy ha ezen elzendei gyűj-
teményt egy okos Házi-gazda Könyvbe kötteti, il-
lyen közönséges hasznú Könyve egy-sem lézzen há-
zánál. — Olvasátok-el a' *Mintszent Havónak* 31-di-
kén költ Levelet, 's tégyetek ítéletek rólla. Ennél
gyűjteményes Levél bizony (a' *Kurir*' ítélete-szerint)
egy nyelven fints elébb-való Európában, mely vi-
rágzani kezdett édes Anyai-nyelvünknek nem kiss
ditséretire szolgál. Én ha Feleséges-Gazda vól-
nék, gyermekeim vólnának; addig Feleségem libá-
zó oldalam tsontja helyéhez nem közelitne, se na-
gyobb gyerekeim enni asztalhoz nem ülnének, mig
ezen nevezett *Gyűjteményes* Levélből tett minden
kérdéseimre meg-nem felelnének. — Hízkelkedni sem
Komáromban sem másut nem kenyerem — szól az
igazság szerelme és az öröm ki-belöllem. Tsak ez
a' meg-nevezett Levél méltó vólna, hogy minden
Gazda és Gazd-aszfzony Könyv nélkül tudja,

Edgy Illyriai Hazafinak pennája.

sVb LaVDoulo totIVs eXerCItVs Iosephi IMperá-
torIs prInCipe
TVrCæ eXpVgnatI beLgraDVM CæsarI Iosepho
restItVerVnt,
eVanDo septIMA VICe LVX In oCtobri eXorta est.
M. D CCLXXXIX.

Zudófitás.

Alsó Styriában a' *Zülen* Kerületben, el-adóvát tétetett egy a' *Weitenfeldin* Uradalomnak birtokában lévő, jó móddal épült üveg-tsür nagy *Fabrika*, annak szükségére örökre elegendő erdővel edgyütt; mellynek alkalmas voltát e' következőkből meg-ítélhetni:

1.) Ezen Üveg-tsürnek tulajdon deszka-fűrészszö-
vayon, melyből deszkával el-tartathatik.

2.) A' leg-jóbb Üvegnek való békasó vagy *Kovats-kő*, tsak fél-orányi meszszeségre bőven talál-
tatik.

3.) A' *Kárinthiai* népess Ország útjától tsak 2
órányira, és a' kereskedő derék úttól 2 $\frac{1}{2}$ órányira
fekszik. Cluj / Central University Library Cluj

4.) Az itt készülő Üveget a' Száva vizén bé-
menő tutajokon (-Szál) egész Horváth országba is
meszszebb-is lehet szállítani.

5.) Az Üvegnek nemé különbben is *Triestba*,
Krimeába és *Styriába* el-adásáról esméreres, és ma-
ga magát ditséri.

6.) Az élésre tartazó dolgoknak, más *Fabriká-*
hoz képest, itten szüksége nintsen, hanem minden
illendő árran találtatik. — A' meg-venni szándéka-
zó Urak méltoztassanak magokat az alább irt Ur-
nál jelenteni. Költ a' *Weitenfeldini* Uradalomban
Okt. 1. napján. 1789.

Fschitscheeg Mihály

Az említett Uradalomnak és Üveg-tsürnek,
nem különbben egy ujjanon épült Értz-
hámornak tulajdonása.